

#COVID19

TRANSPARENȚĂ

în utilizarea banilor publici!

Прозрачность в использовании общественных денег!

Apel deschis al societății civile către autorități privind deteriorarea critică a transparenței achizițiilor publice efectuate de Centrul pentru Achiziții Publice Centralizate în Sănătate

09 aprilie 2020

Societatea civilă își exprimă îngrijorarea extremă în legătură cu faptul că Centrul pentru Achiziții Publice Centralizate în Sănătate (CAPCS) a decis să primească oferte pentru tendere prin poșta electronică. Acestea se referă la achiziții din domeniul sănătății, care nu au nicio legătură cu lupta împotriva pandemiei COVID-19. Până acum, ofertele erau recepționate în plicuri sigilate. Scrisoarea corespunzătoare, cu numărul Rg02-1416, din 7 aprilie 2020, a fost trimisă furnizorilor de către Directoarea interimară CAPCS, Alina Russu.

Depunerea ofertelor în plicuri prezintă un nivel ridicat de riscuri de corupție și este în mod clar o relicvă a „epocii de piatră”. Dar chiar și această procedură conținea cel puțin câteva garanții minime de transparență și imparțialitate: furnizorii puteau participa la deschiderea plicurilor și, astfel, să aibă un control minim asupra procesului de achiziție.

La trimiterea ofertelor prin e-mail, garanțiile minime privind transparența achizițiilor și imparțialitatea către furnizori sunt, de fapt, compromise. Depunerea ofertelor prin e-mail, leagă la ochi societatea, redirecționând achizițiile medicale în umbra. În consecință, cresc riscurile de utilizare ineficientă a fondurilor publice și scade nivelul de protecție a sănătății populației: pentru bani mari se pot cumpăra mai puține medicamente, consumabile și echipamente medicale. Acest lucru este inacceptabil atât într-o societate democratică modernă și cu atât mai mult într-o stare de urgență cauzată de răspândirea COVID-19.

Având în vedere riscul crescut de corupție în Republica Moldova [1], cu ofertele trimise prin e-mail, manipularea informațiilor și abuzurile sunt foarte probabile, cum ar fi:

- e-mailul este ușor de șters sau poate ajunge „accidental” în folderul „Spam”;
- informații importante din oferte pot fi comunicate concurenților;
- furnizorii „privilegiați” pot fi „sfătuiți” să facă schimbări și să trimită din nou o ofertă cu date actualizate, și nimeni nu ar cunoaște despre aceasta, etc.

Noi suntem îngrijorați de faptul că, mai bine de un an, nu s-au luat decizii privind completarea funcționalității sistemului de achiziții electronice (în prezent SIA „RSAP” MTender), pentru efectuarea achizițiilor din domeniul sănătății. Respectiv, CAPCS nu utilizează acest sistem transparent.

În legătură cu cele de mai sus, **solicităm**:

- **CAPCS** refuză imediat să accepte ofertele prin e-mail;
- **Guvernul și Comisia pentru Situații Excepționale** să asigure imediat utilizarea transparentă a fondurilor publice în domeniul achizițiilor medicale, și anume:
 1. să publice liste detaliate, specificații tehnice, numărul de achiziții planificate și contractele încheiate pentru achiziționarea de medicamente, dispozitive medicale și echipamente medicale cu menționarea specificațiilor, cantităților și prețurilor, informații privind livrările;

2. să oblige Ministerul Finanțelor să finalizeze de urgență funcționalitatea necesară a sistemului de achiziții electronice (în prezent SIA „RSAP” MTender) pentru efectuarea prin intermediul acestuia a achizițiilor medicale.

Este important de menționat că, de la începutul anului 2019, în Moldova a existat o tendință de a reduce transparența utilizării fondurilor publice în sectorul sănătății:

1. La 7 martie 2019, Guvernul Republicii Moldova, pe propria răspundere, a adoptat Legea nr. 23 privind modificarea articolului 89 din Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice. [2] Aceste modificări permit neutilizarea SIA „RSAP” MTender [3] până la 1 ianuarie 2021 - pentru achizițiile publice de medicamente și dispozitive medicale, care în 2018 au fost estimate la aproximativ 1,74 miliarde de lei moldovenești (aceste sume includ fonduri de la CNAM și programelor medicale naționale).
2. Pe 17 martie 2020, prin decizia nr. 55 din 17.03.2020, Parlamentul a aprobat declararea stării de urgență pe tot teritoriul Republica Moldova pentru perioada 17 martie - 15 mai 2020. Astfel, în această perioadă, Comisia pentru Situații Excepționale (Comisia) emite ordine pentru punerea în aplicare a măsurilor necesare pentru prevenirea, reducerea și eliminarea consecințelor pandemiei coronavirusului (COVID-19). În parte, au fost modificate temporar procedurile pentru desfășurarea achizițiilor publice de bunuri strict necesare pentru prevenirea, reducerea și eliminarea consecințelor pandemiei coronavirusului: Comisia, prin derogare de la prevederile de la prevederile Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice, a făcut modificări pentru a permite achizițiile într-o formă simplificată. Măsurile luate sunt destinate să accelereze achizițiile urgente, dar, împreună cu un efect pozitiv, există o scădere semnificativă a transparenței utilizării fondurilor publice.
3. Pe 7 aprilie 2020, prin scrisoarea Rg02-1416, Centrul pentru Achiziții Publice Centralizate în Sănătate (CAPCS) a trimis potențialilor furnizori o solicitare de a trimite oferte prin e-mail. Mecanismul folosit anterior pentru depunerea ofertelor în plicuri sigilate, în ciuda nivelului ridicat de riscuri de corupție, este clar o relicvă a epocii de piatră, dar chiar și atunci, a fost posibil ca furnizorii să participe la deschiderea plicurilor.

Coaliția organizațiilor societății civile pentru respectarea principiilor de transparență și eficiență în utilizarea banilor publici în condițiile pandemiei și consecințelor prognozate ale COVID-19 în Republica Moldova

<https://bit.ly/2USAznE>

[1] <https://www.transparency.org/cpi2019>

[2] https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=113085&lang=ro
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=113085&lang=ru

[3] M-Tender - un sistem electronic de achiziții publice (e-achiziții) este unul dintre cele mai eficiente instrumente pentru a spori transparența și eficiența procedurilor de achiziții.

[4] Decizia prevede, de asemenea, că dispozițiile Comisiei sunt obligatorii și executorii pentru conducătorii autorităților administrației publice centrale și locale, agenților economici, instituțiilor statului, precum și pentru cetățeni și alte persoane aflate pe teritoriul Republicii Moldova. Reglementările emise de Comisie intră în vigoare din momentul adoptării lor.